

ИНСТИТУТ ЗА ИСТРАЖИВАЊЕ СРПСКИХ СТРАДАЊА

У XX ВЕКУ

СРПСКА ЗГАРИШТА СРЕБРЕНИЧКОГ КРАЈА

Овај приказ разарања српских насеља средњег Подриња само је део укупног страдања српског становништва, његових културних и верских објеката које су муслимани починили у том крају током рата чије последице још нису ни привидно залечене. Према једном од више стотина важних докумената Армије БиХ које поседујемо забележено је и следеће: „Крајем јануара и почетком фебруара 1993. године у зони одговорности 8. ОГ (оперативна група, нап. аутора) створена је велика повезана слободна територија са центром у Сребреници која је обухватила 95% простора општине Сребреница, 90% простора општине Братунац, 60% простора општине Власеница и 50% простора општине Зворник. Такође успостављена је директна физичка веза са ОС (ослобођеним селима, нап. аутора) регије Жепа.“¹ Муслимани су у то време, крајем јануара и почетком фебруара 1993. год. по истом документу, у наведеним општинама запосели територију укупне површине од преко 850 км². Тај њихов неспоран војнички успешан подухват проузроковао је скоро потпуно затирање многих српских насеља и велика страдања мештана српске националности у наведеним општинама. Какве је конкретне последице проузроковала та вишемесечна муслиманска оружана активност могуће је оценити на основу следећих чињеница. Само у сребреничкој и братуначкој општини од 93 насеља у којима су, по попису становништва БиХ извршеном априла 1991. год,² живели и Срби уништено је њих 81 (муслимани нису уништили једино села Црвица, Лијешће, Петрића и Скелани у Сребреничкој општини, а у братуначкој општини поред урбаног дела града Срби су опстали и у селима: Дубравице, Јелах, Красановићи, Побрђе, Полом, Реповац, Раковац и Слапашница. (Братуначка општина има 48 села.) Том броју треба додати и око најмање 30 уништених српских села и заселака у општинама Милићи, Власеница и Зворник.

Од 9390 мештана српске националности у општини Сребреница³ на својим огњиштима и у својим селима, после овог муслиманског похода, остало је њих само 860 или, у процентима, свега 9%. Већ првих ратних месеци страх се увукао у

¹ „Команда 8. ОГ Сребреница, 07.03.1994. год. Одбрана Републике, Војна тајна, Строго пов. Сектору за морал Другог корпуса, Прилог за водич хронике А БХ, доставља. Веза Ваш акт стр. Пов. Бр. 04-1-364-2“

² „Национални састав становништва Босне и Херцеговине, попис 1991. године“, Савезни завод за статистику, 1992, Београд.

³ Као под 2.

српска насеља, али и дуж путева којима су људи покушавали да побегну из својих села и избегну терор који је пламтео на све стране.

Та српска трагедија није остала непозната у свету. Чак је и портпарол Стејт департмента Ричард Баучер 26. јануара 1993. год. на конференцији за штампу изјавио да су снаге босанских муслимана убиле барем 60 Срба углавном цивила у селима око Братунца. Потом исти амерички функционер изјављује и следеће: “Као последица непријатељства чак 5000 људи, првенствено жена, деце, старијих и рањених побегло је у Љубовију.”

После овог саопштења у Америци сличних јавних иступа у којима се говори и о страдању Срба у Босни и Херцеговини није било. Ускоро су од америчке администрације и од стране америчког амбасадора Мадлен Олбрајт уведене мере најстроже блокаде информација које су се односиле на страдања српског становништва. Готово у исто време председник СР Југославије Добрица Ћосић и Југословенска Влада достављају Генералној Скупштини ОУН и Савету безбедности „Меморандум о ратним злочинима и злочинима геноцида у Источној Босни (општине Братунац, Склани и Сребреница) почињене против српског народа од априла 1992 до априла 1993“.

Меморандум је 2. јуна 1993. год. амбасадор Драгомир Ђокић предао надлежној служби Савета безбедности.⁴ Међутим, тај документ никад није стављен на дневни ред и разматран у Савету безбедности.

Страдање Срба у том крају ни по чему није изузетак и тешко је доказати да надмашује страдања Срба у осталим деловима ове бивше југословенске Републике. На жалост, укупан обим трагедије проузроковане ратом у Босни и Херцеговини, без обзира о којој од сукобљених страна је реч, још увек није довољно документовано и објективно сагледан, процењен и обелодањен.

ОСВРТ НА ЗБИВАЊА У БОСНИ И ХЕРЦЕГОВИНИ

Ми ћемо се, пре него што пређемо на детаљније исказивање судбине српских насеља сребреничког краја, позабавити и неким глобалним показатељима који, бар у извесној мери, могу да одсликају и укупан обим српског страдања у БиХ у назначеном ратном раздобљу.

Према документацији која, после више провера, не би требало да буде спорна, **утврђено је да су Срби протерани из 1904 насеља, или 42,6% од укупно 4464 у којима су регистровани према попису 1991. године.** Реч је превасходно о општинама и насељима у муслиманско-хрватској федерацији. Та насеља су данас етнички очишћена, изузев ретких изузетака повратка мештана, пре свега старијих и особа из мешовитих бракова. У два изгона регистрована 1992. и 1995. год. са територије данашње већ поменуте МХ федерације, односно поменутих насеља и општина, **протерано је преко 550.000 лица српске националности или 40,0% од укупне српске популације у БиХ.** И коначно, према списковима и евиденцији 31. децембра 2009. године **српски људски губици износе 30.707 лица.** Али, кад је реч о људским губицима, морамо нагласити да је ту још увек спорна поузданост података за општине које су током рата биле, а и данас се налазе, у поседу хрватских или муслиманских власти. Услед тога за знатан број општина подаци којима располажемо могу се

---

⁴ Стална мисија СРЈ при ОУН, 2. јун 1993. “Memorandum on war crimes and crimes genocide in Eastern Bosnia (communes of Bratunac, Skelani, and Srebrenica) committed against the Serbian population from April 1992. to April 1993.

сматрати коначним. (У овом случају сматрамо да се могу, из различитих разлога, толерисати одступања највише до 5% од исказаног броја.) У другој групи су већ поменуте општине превасходно, али не и једино, из Муслиманско-хрватске федерације у којима списак и број српских жртава може у наредним годинама да буде знатно другачији.

У првој групи, за коју дајемо коначне резултате, налазе се следеће општине: Бања Лука (у списку уписана имена 1411 српских жртава), Бијељина (780), Билећа (149), Босанска Градишка (325), Босанска Дубица (242), Босанска Крупа (362), Босански Брод (452), Босански Нови (430), Босански Петровац (378), Босански Шамац (422), Босанско Грахово (198), Братунац (464), Брчко (494), Вишеград (270), Власеница (322), Гацко (109), Гламоч (140), Горажде (410), Дервента (455), Добиј (598), Доњи Вакуф (270), Дрвар (284), Зворник (659), Калиновик (136), Кључ (375), Коњиц (297), Котор Варош (281), Купрес (223), Лакташи (291), Лопаре (302), Љубиње (38), Модрича (254), Мостар (493), Мркоњић Град (438), Невесиње (270), Приједор (648), Прњавор (321), Рудо (105), Рогатица (302), Сански Мост (644), Соколац (207), Сребреница (458), Србац (92), Теслић (444), Требиње (334), Фоча (631), Хан Пијесак (128), Угљевик ((78), Чајниче (128), Челинац (213), Шековићи (241), Шипово (143). Код безмало свих наведених општина, а поготово Бања Луке, Бијељине, Приједора, Добоја, Фоче и Зворника, регистрован је не мали број жртава са подручја МХ федерације. Реч је о жртвама чије су породице током рата услед терора и сталних опасности да буду ликвидирани спас наше бегством на територију Републике Српске.

У другој групи налазе се општине за које се може очекивати, као што смо нагласили, и знатнија измена саопштених података. На жалост, не без разлога очекујемо да у више општина број страдалих буде и повечан. Те, у извесном смислу кризне, општин су: Бановићи (списак садржи имена 82 српске жртве), Бихаћ (249), Бреза (32), Бугојно (99), Бусовача (1), Вареш (94), Велика Кладуша (48), Високо (206), Витез (4), Горњи Вакуф (5), Градачац (109), Грачаница (200), Дувно (61), Јабланица (12), Жепче (51), Живинице (66), Зеница (245), Завидовићи (475), Јајце (140), Какањ (74), Калесија (209), Кисељак (23), Кладањ (111), Ливно (162), Лиштица (2), Лукавац (376), Маглај (388), Неум (10), Олово (93), Орашје (75), Оџак (156), Посушје (1), Пуцарево (39), Скендер Вакуф (50), Сребреник (61), Столац (64), Тешањ (50), Травник (158), Тузла (216), Фојница (4), Цазин (4), Чапљина (127), Читлук (1). У највечем броју случајева о страдању Срба у својим срединама податке су дали људи који су успели да избегну на слободну територију. Знатно мање средства информисања, ратни заробљеници или разне хуманитарне институције које су биле веома бројне током рата у Босни и Херцеговини.

Сарајево је без сумње још увек једно од највећих, добро прикривених и од јавности добро чуваних, српских стратишта. Живот Срба у муслиманском делу града по много чему је подсећао на живот и судбину Јевреја у Берлину почетком другог светског рата. Свакодневна убиства, силовања, хапшења, пљачке, затвори и логори, били су трагична стварност мештана српске националности. Спискови и публикације са именима жртава које смо објавили самостално, или у сарадњи са Борачком организацијом Републике Српске априла 2008. године, садрже податке за 5776 покојника и 859 лица чија је судбина неизвесна, значи укупно 6635 сарајлија српске националности.

Међутим, ти спискови нису и коначни. Још се јављају породице покојника које нисмо евидентирали и унели у публиковане спискове. Коначан биланс српских жртава овог града тешко да ће у догледно време бити сачињен. **Тешко да ће икада јавност сазнати имена Срба убијених у 126 муслиманских државних и приватних концентracионих и заробљеничких логора у овом граду.**

На крају рата, после Дејтонског документа, у оправданом страху од даљих страдања уследио је коначан масовни егзодус Срба. Тада је у муслиманском Сарајеву остало више мртвих него живих Срба. Хроничари ће забележити да је **само прве године рата, за осам месеци, од априла до децембра 1992. у Сарајеву убијено више Срба него током целог другог светског рата и владавине Павелићеве НДХ**. Ни данас, као ни тада, многи гробови нису обележени ни опојани, многи покојници нису ни сахрањени, још све кости нису извађене из провалија и рака, ни откопане испод насипа и сметилишта, неке је заувек однела Миљацка. Још сви нису ни поменути.

Овом прегледу укуног српског страдања у Босни и Херцеговини треба додати и имена жртава за које још нисмо утврдили у којој општини су имали пријављен стални боравак приликом пописа 1991. године. Њих је 633. У исто ратном раздобљу страдало је и 667 добровољаца, људи пореклом из разних крајева БиХ, који су дошли да помогну и дали живот у одбрани завичаја и рођака који су остали на старим огњиштима.

И на крају, треба посебно нагласити да у четири општин до данас нису регистрована убиства мештана српске националности. То су општине: Груде, Крешево, Љубушки и Прозор.

После свега остало је да лебди питање постављано и раније, приликом стварања или обнављања заједничке државе Југославије, 1918. али и 1945. год. као и сада, после овог рата, када ће рука правде стићи душмане недужних српских жртава. И поново остаје исти одговор: никад.

УМЕСТО ОБМАНА, МАЛО ВИШЕ ИСТИНЕ

Кад су јула 1995. год. муслимани сребреничког краја напустили своја села иза њих није остала ни једна цивилна жртва. О томе постоје бројна сведочења. Чак и странаца. Навест ћемо само два. Високи комесар УН за људска права Хенри Виланд је америчком новинару Тиму Бучеру изјавио: **„Нисмо пронашли никога ко је својим очима видео злочине.“**⁵ Х. Виланд је у специјалној мисији ОУН предводио велики тим стручњака који су разговарали са стотинама муслиманских избеглица из Сребренице којих је у то време, по њему, на тузланском аеродрому, било преко 20000. По Ибрану Мустафићу, једном од сребреничких руководиоца, велики број изашлих муслиманских цивила из заштитене зоне за све је било неочекивано изненађење. Он каже да је лично био: **„Једноставно убијећен да се влада надала да неће видјети толико преживјелих, да је за њих, тако рекућ, превише преживјелих из Сребренице.“**⁶ То је, можда, довољан доказ да су муслиманске власти очекивале покољ цивилног становништва. Ма колико тврдње да избеглице нису виделе неки злочин звучале невероватно, биле су једина истина. И један бивши званичник Стејт департмента каже како **“...није видео ништа, понављам ништа, што би потврдило наводе из штампе.”**⁷ Слично су сведочили и холандски војници и њихов командант, док им није забрањено. Проблем је у томе што истина није одговарала ни Клинтоновој администрацији, ни њиховим НАТО савезницима ни босанским муслиманима. Сви они су инсистирали да се у Сребреници

⁵ Tim Butcher, „Serb Atrocities In Srebrenica Are Unproved“, *Daily Telegraph*, Juli 24, 1995. vidi Александар Павић: „Забрањена истина о Сребреници-Приручник заснован искључиво на страним изворима“, Легенда, Чачак, 2006, стр. 19. . и Џорџ Богданић, „Сребреница и политика ратних злочина“, Конгрес српског уједињења, специјалан извештај, 8. јул 2005 (превод на српски).

⁶ „Слободна Босна“, Сарајево, 14. јул 1996 („Председништво и начелник штаба жртвовали су Сребреницу.“)

⁷ Као под 5.

догодио геноцид у коме је убијено макар 5000 муслиманских цивила, а пожељно је и више. Од тада се све чини да се удовољи америчким потребама и склони истина.

Деценију и по траје медијаска хајка и терор над чињеницама и недужним српским народом. Амерички бес се разбуктао још оног тренутка кад су обавештени да у муслиманским селима кроз која је прошла српска војска нема цивилних жртава. Да су Американци, НАТО савез и њихови муслимански штићеници то очекивали сами би се потрудили да српски војници наиђу на побијену децу, жене, старе и немоћне цивиле. У таквој ситуацији нема силе која би српску војску одбранила од оптужбе да су почини не само стравичан злочин, већ и геноцид над недужним муслиманским цивилима. **А Срби су прошли, уздуж и попреко, кроз скоро 50 села која су се налазила у заштитеној зони и ником ни длака са главе није фалила.** Ради аутентичности овог сведочанства наводимо и називе тих села: Шубин, Ликари, Бабуљице, Бајрамовићи, Бостаховине, Браковци, Бучиновићи, Бучје, Доњи и Горњи Поточари, Димнићи, Добрак, Фојхар, Гладовићи, Карачићи, Крушев До, Кутузери, Липовац, Лука, Љесковик, Међе, Михољевине, Милачевићи, Мочевећи, Опетци, Осатица, Осмаче, Пале, Палеж, Пећишта, Подгај, Постоље, Познаноновићи, Прохићи, Рађеновићи, Скендеровићи, Слатина, Сућеска, Староглавице, Сулице, Токољак, Жедањско, Мала Даљегошта, Мочевећи, Осредак, Постоље, Прибидоли, Пусмулићи, Радошевићи и Сасе.

Бесмислена је, уколико постоји, и сама претпоставка да стар или болестан човек, жена или дете, може побећи од војника, поготово ако војник има намеру да га убије. У то су се током претходних година уверили мештани српских села који су страдали како од ватреног оружја тако и од муслиманског ножа, секире или маља. **Стотине појединачних и колективних гробница остало је по српским селима кроз која је прошла муслиманска војска. Иза српске војске јула 1995. у муслиманским селима то се није догодило.** А у тим селима затекле су се породице, мајке, деца, супруге и сестре, сва нејаћ, муслиманских убица и злочинаца тог краја. Али није дошло до освете ...

Да су се тако понашали муслимани када су улазили у српска села данас би на хиљаде људу са обе стране било у животу. Веома је уочљиво да је велики број муслимана страдао у српским селима. Анализа списка погинулих једне од формација Армије БиХ показује да је преко 65% војника те јединице погинуло у српским насељима. С друге стране, српски извори сведоче да је преко 80% Срба живот изгубило на својим имањима, у својим кућама и селима. Шта су тражили и са каквим намерама су наоружани муслимани долазили у српска села. Разумном човеку не треба ништа више од тога да би закључио ко је кога угрожавао. Ово би могло да стави тачку и на измишљену причу о српском агресору. Свакако, уколико амерички политички интерес није супротан чињеницама.

На жалост, муслимани нису имали милости. Тешка је била судбина више од 110 српских села, као и заселака у мешовитим, српско-муслиманским, месним заједницама које су током рата, бар у неком кратком периоду, освајале и контролисале муслиманске оружане формације. Поред великих страдања недужног становништва ова села су готово до темеља разорена или спаљена, а храна и покретна имовина је опљачкана и пренета у муслиманска села и њихов тадашњи центар Сребреницу.

Покољ је почео, можда не случајно, на велики српски празник Ћурђевдан. Од тада бележимо следећи редослед српских страдања у зони одговорности 8. оперативне групе, а од 1. јануара 1995. године под новим називом, 28. дивизије Армије БиХ састављене од локалних муслимана.

Бљечева, претежно муслиманско село у питомој подрињској Општини Братунац (Срба 71, муслимана 532, Југословена 4)⁸. Локалне оружане формације из састава Армије БиХ под вођством Насера Орића извршиле су ничим изазван напад на српски део села на велики православни празник **Ћурђевдан 6. маја 1992. год.** пре подне. Тај неочекиван напад био је суров наговештај прогона и истребљивања Срба из братуначког и сребреничког краја, а догодио се у време интензивних мировних преговора Срба и муслимана о заједничком суживоту.

Жртве 1) *Косана* (Новак) Зекић, 1928;⁹ 2) Гојко (Лазар) Јовановић, 1917; 3) Милан (Милак) Зекић, 1954. (који је након два месеца подлегао повредама у болници у Београду.)

Гниона, у Општини Сребреница. Усамљен заселак великог, претежно српског села Гостиљ (113 лица српске националности и 35 муслимана). И ово српско село страдало је истог дана кад и Бљечева у суседној братуначкој општини и готово од истих нападача, припадника Армије БиХ. Јединицу која је напала Гниону сачињавали су мештани околних муслиманских села братуначке и сребреничке општине, а најбројнији су били муслимани села Поточари које је, као и у претходном случају, предводио Насер Орић. Имовина покојника и избеглих лица овог села је опљачкана и спаљена.

Жртве: 1) Радојко (Рајко) Милошевић, 1928. болешљив и полуслеп човек и 2) Лазар (Миливоје) Симић, 1936. из суседног Студенца који је био гост на слави покојног Радојка. По сведочењу супруге и избеглих мештана слављеник покојни Радојко је жив запаљен и изгорео у својој кући.

Осмаче, Општина Сребреница. У близини овог великог муслиманског села постављена је заседа **7. маја 1992.** на локалној саобраћајници Сребреница-Скелани-Бајина Башта. Том приликом је сачекан и уништен камион у коме се налазило више цивилних лица српске националности, који су се пред најездом муслиманских оружаних формација исељавали из једног дела сребреничке општине и покушали да пребегну у погранично село Скелане и даље у Бајину Башту и Србију.

Жртве: 1) *Милојка* (Славко) Митровић, 1953; 2) *Радосава* (Милован) Стјепановић, 1956; 3) Небојша (Радомир) Ћорић, 1966; 4) Зоран (Обрен) Вукосављевић, 1970; 5) Симо (Манојло) Танасијевић, 1952; 6) Миливоје (Богдан) Илић, 1962. и 7) Данило (Радомир) Петровић, 1961.

Међе и више осталих мањих српских села. Међе је село са доста измешаним становништвом, али и знатном српском већином која је углавном концентрисана и у

---

⁸ Подаци о становништву за села која следе дати су на основу публикације: „Национални састав становништва Босне и Херцеговине, попис 1991. године“, Савезни завод за статистику, 1992, Београд.

⁹ Женска имена означена су посебним слогом.

неколико српских заселака (у селу укупно Срба 130, муслимана 87), потом околна села **Осредак** (Срба 195), **Виогор** (Срба 99, муслимана 32) и **Ораховица** (Срба 334, муслимана 91) са бројним српским засецима као што су **Карно**, **Чумовићи** (20 српских кућа), **Црни Врх**, **Сјемово** (8), **Ровићи** (7), **Долови** (8), **Боровац** (3), **Стоп** (5), **Јеремићи** (8), **Оровица** (5), **Поретак** (5), **Јадар** (3), **Бујаковићи** (2), **Кипрова** (7), **Стопови** (4), **Јасик** (3), **Бибићи** (10), **Бојна** (5), **Дебело брдо** (4), **Ковачице** (10), **Сарићи** (6), **Кожиле** (7), и др. Сва наведена насеља налазе се на територији сребреничке општине. Муслимани су на њих извршили фронталан истовремен напад **15. маја 1992.** у раним јутарњим часовима пред свитање.

Жртве: 1) *Петрија* (Симо) Андрић, 1932; 2) Милојко (Милован) Гагић, 1947; 3) Радивоје (Ђорђе) Суботић, 1954; 4) Војислав (Симо) Ђурић, 1930. и његов непокретни син 5) Новак (Војислав) Ђурић, 1955; 6) *Љубица* (Драго) Гагић, 1950. заробљена подлегла тортури у сребреничком затвору; 7) Крсто (Радован) Петровић, 1938; 8) Јевтић (Цвијан) Радивоје-Рацо, 1959;

Жутица, општина Власеница. Муслиманска заседа на локалној саобраћајници постављена у засеку Жутица, делу великог претежно српског села Дервента (Срба 305, муслимана 1, Хрвата 1, Југословена 4, осталих 8) **21. маја 1992.** око петнаест часова. Заседу су припремили припадници локалних муслиманских оружаних формација, регрутовани са подручја општине Власеница, посебно суседних села Церска, Коњевић Поље и Касаба.

Жртве: 1) Млађен (Драгољуб) Петковић, 1952; 2) Недељко (Милош) Кандић, 1956; 3) Миленко (Милисав) Ковачевић, 1960; 4) Мићо (Десимир) Лазаревић, 1974; 5) *Миљана* (Видоје) Обрадовић, 1938; 6) Војислав (Илија) Шарац, 1925; 7) Слободан (Радоје) Зечић, 1966; 8) *Обренија* (Миладин) Илић, 1958.

Коњевић Поље, релативно велико муслиманско село у Општини Братунац, (Срба 8, муслимана 983, Југословена 4, осталих 4). Дана **27. маја 1992.** у осам часова, на раскрсници путева Братунац-Власеница-Зворник, оружане формације Армије БиХ, састављене од локалног муслиманског становништва са подручја Братунца, Коњевић Поља, Власенице, Нове Касабе, Церске и Сребренице, нападе су из заседе колону камиона предузећа ДД "Боксит" из Милића.

Жртве: 1) Новица (Милко) Сушић, 1962; 2) Зоран (Ненад) Поповић, 1959; 3) Ђорђо (Миленије) Мијатовић, 1950; 4) Стево (Новак) Симић, 1953; 5) Миломир (Јово) Вујадиновић, 1960.

Јеремићи, мало српско село и његов још мањи заселак Мановићи у Општини Власеница (50 становника Срба), **28. маја 1992.** напали су са више страна наоружани муслимани сврстани у неколико група, регрутовани са подручја власеничке и околних општина.

Жртве: 1) Богдан (Живко) Глигоревић, 1958; 2) Станоје (Синиша) Кандић-Цане, 1953; 3) Радо (Ђорђе) Миросављевић, 1972.

Сандићи, муслимански заселак у близини великог етнички чистог муслиманског села Хрнчићи (муслимана 1226) у Општини Братунац. На локалној саобраћајници између Братунца и раскрснице Коњевић Поље где се рачва магистрални пут за Београд и Сарајево, постављене су барикаде и прекинут саобраћај **29. маја 1992.** Приликом деблокаде саобраћајнице на српске полицајце је са околних брда из заседе коју су

поставили муслимани из Хрнчића и других околних села отворена жестока унакрсна паљба од које је страдало више лица.

Жртве: 1) Милутин (Стево) Милошевић, 1948; 2) Јово (Сретен) Благојевић, 1973; 3) *Драгица* (Стојан) Матикоса, 1955; 4) Срето (Милан) Сузић, 1960; 5) Миодраг (Мило) Воркапић, 1971; 6) Иван (Ратко) Ивановић, 1970; 7) Драган (Десимир) Петровић, 1967; 8) *Весна* Крцалић; 9) Александар (Мирко) Граховац, 1972; 10) Жарко Ивановски.

Опарци, српски заселак муслиманског села Брезовице, Општина Сребреница, у коме муслимани чине већинско становништво (Срба 64, муслимана 462). Становнике овог српског засеока напали су **1. јуна 1992.** суседи из самог села Брезовице, као и наоружани мештани из околних муслиманских села сребреничке и братуначке општине, борци Армије БиХ.

Жртве: 1) Драгић (Драгутина) Илић, 1939; 2) Ратко (Момчила) Илић, 1942; 3) Угљеша (Момчила) Илић, 1939; 4) Живојин (Свијетин) Петровић, 1917; 5) Милорад (Драго) Петровић, 1923. и 6) *Дикосава* (Драго) Петровић, 1932. Неке од наведених жртава су убијене хладним оружјем на најсуровији начин.

Обади (Хрвата 3, муслимана 135, Срба 684), и **Шпат**, чисто српски заселак претежно муслиманског села Сасе (муслимана 449, Срба 78) у сребреничкој општини. Напад на ова два насеља **8. јуна 1992.** извршили су муслимани, припадници, у то време познатих Зелених беретки и Патриотске лиге, односно Армије БиХ, углавном добровољци из околних муслиманских села: Скендеровића, Моћевевића, Ликара, Стожерског, Поточара, као и мештани градова Сребренице и Братунца.

Жртве: 1) Мирко (Илија) Петровић, 1964; 2) Драго (Живко) Симић, 1949; 3) Славко (Станислав) Аврамовић, 1971; 4) Срећко (Драго) Спајић, 1928; 5) Миладин (Богдан) Цвјетиновић, 1936; 6) *Достана* (Момир) Цвјетиновић, 1930; 7) Милован (Анђелко) Грујичић, 1943; 8) Миленко (Драгослав) Стјепановић, 1944; 9) Илија (Јован) Зекић, 1955.

Рупово Брдо, село у Општини Власеница са убедљивом српском већином (8 муслимана, један Југословен и 116 Срба), у коме се налазе и засеоци Жугићи, Глигори и Милинковићи, удаљено око 20 км. од Милића, страдало је у раним јутарњим часовима **10. јуна 1992.**

Жртве: 1) Војислав (Максим) Милинковић, 1938. и његова супруга 2) *Мирјана* (Гојко) Милинковић, 1939, брачни пар чији су посмртни остаци нађени угљенисани у властитој кући; 3) Реља (Маринко) Милинковић, 1942; 4) Радоје (Петар) Милинковић, 1952; 5) Владо (Видо) Милинковић, 1948; 6) *Ковиљка* (Митар) Жугић, 1922; 7) Комљен (Милош) Жугић, 1925. и његов син 8) Трифко (Комљен) Жугић, 1954.

Витница, напад на српски заселак, породице и мештане великог, углавном муслиманског села у Општини Зворник (Срба 204, муслимана 2893, Југословена 5), односно на српско насеље **Опачина**, извршили су у раним јутарњим часовима **20. јуна 1992.** изненада, локални наоружани муслимани из Витнице и суседног села Јусића, припадници Армије БиХ.

Жртве: 1) Васо (Петар) Танацковић, 1936; 2) Коста (Перо) Костић, 1925; 3) Цвјетко (Цвијетин) Костић, 1930; 4) *Смиља* (Светозар) Танацковић, 1944; 5) *Јовика* (Јован) Танацковић, 1955; 6) Крсто (Владо) Стевановић, 1966; 7) Мићо (Боро) Миловановић, 1967; 8) Драго (Анто) Ракић, 1958; 9) Иван (Саво) Стојановић, 1964; 10) Недељко (Боро) Илић, 1972.

Ратковићи, за локалне услове у Општини Сребреница, веома велико етнички чисто српско планинско село (Срба 338), као и околни мали српски засеоци Дучићи, Дворишта, Рачићи и Полимци изненада су нападнути у раним јутарњим часовима у недељу **21. јуна 1992.** Напад је извршен из околних муслиманских села и заселака: Познановићи, Дедићи, Подкоријен, Осмаче, Мочевећи и Стожерско.

Жртве: 1) Обрен (Војислав) Богичевић, 1932; 2) Станимир (Владислав) Станојевић, 1949; 3) *Десанка* (Радо) Станојевић, 1923; 4) Никола (Тодор) Станојевић, 1958; 5) Раденко (Милорад) Станојевић, 1940; 6) *Видосава* (Лука) Ђурић, 1930; 7) Видоје (Обрад) Ранкић, 1928; 8) Милутин (Обрад) Ранкић, 1944; 9) Ранко (Обрад) Ранкић, 1933; 10) *Винка* (Филип) Максимовић, 1927; 11) Радомир (Милорад) Максимовић, 1942; 12) *Цвијета* (Ристо) Милановић, 1925; 13) *Новка* (Милорад) Павловић, 1945; 14) *Зора* (Драго) Продановић, 1941; 15) Живан (Петар) Продановић, 1966; 16) Милован (Јосо) Павловић, 1919. и 17) Милан (Стојан) Јаковљевић, 1920. Неке од жртава су спаљене у својим кућама, а неке заклане. Слика Добриле Продановић, која у рукама држи лобању свог сина Живана, обишла је свет и објављена у многим домаћим и страним медијима.

Магудовићи, Калудра и Брађевина, брдско-планинска насеља у Општини Сребреница, засеоци раније опљачканих, спаљених и уништених српских села Ратковићи и Радошевићи (21. јуна 1992.), претрпели су понован муслимански напад, страдања и пустошење **27. јуна 1992.** у преподневним часовима.

Жртве: 1) Љубиша (Предраг) Гајић, 1965; 2) Стојан (Драгомир) Стевановић, 1939; 3) Новица (Витомир) Станојевић, 1951; 4) Владимир (Обрад) Павловић, 1948; 5) Славко (Милисав) Петровић, 1946.

Лозничка Ријека, углавном српско село са малим бројем муслимана (Срба 132, муслимана 22) у братуначкој општини, први пут су напали наоружани припадници "Зелених беретки" из састава Армије БиХ на велики српски празник **Видовдан, 28. јуна 1992.** око поднева. Јединице нападача сачињавало је искључиво наоружано локално муслиманско становништво, регрутовано са подручја Братунца и суседне Сребренице.

Жртве: 1) Срећко (Радивоје) Миловановић, 1943; 2) *Јована* (Гаврило) Миловановић, 1942; 3) *Верица* (Живан) Филиповић, 1975. и њен отац 4) Живан (Владимир) Филиповић, 1954; 5) Ђорђо (Милисав) Филиповић, 1949; 6) *Јелена* (Живојин) Стојановић, 1952; 7) Радован (Милан) Лукић, 1950; 8) Милоје (Митар) Дамјановић, 1971; 9) Милорад (Мићо) Рончевић, 1960; 10) Светозар (Сретен) Вучетић, 1957; 11) Миленко (Недељко) Николић, 1963.

Брежани, једно од највећих брдско-планинских, старих и познатих српских села у сребреничком крају, које је страдало и раније у оба претходна светска рата, поготово за време НДХ и немачке окупације (Срба 271, муслимана 5) напали су пред само свитање,

око 4 часа **30. јуна 1992.** год. припадници оружаних формација, јачине хиљаду бораца, Армије БиХ, регрутованих у сребреничкој и суседним општинама.

Жртве: 1) Радован (Ђоле) Петровић, 1923; 2) Милош (Раде) Новаковић, 1956; 3) *Достана* Лазић, 1919; 4) Обрен (Чедо) Јовановић, 1927; 5) Видоје (Павле) Лазић, 1937; 6) *Кристина* (Павле) Лазић, 1935; 7) Миленко (Илија) Драгичевић, 1947; 8) Љубомир (Миленко) Јосиповић, 1977; 9) Милош (Владо) Крстајић, 1937; 10) Перо (Владо) Крстајић, 1935; 11) Станко (Лука) Милошевић, 1900; 12) Видоје (Милован) Милошевић, 1974; 13) Станоје (Миливоје) Митровић, 1963; 15) Милисав (Мико) Ранкић, 1947; 16) Драгослав (Милисав) Ранкић, 1974; 17) Мирослав (Милисав) Ранкић, 1972; 18) Миломир (Радисав) Стевановић, 1946. и 19) Драган (Стјепан) Стјепановић, 1961.

Рожань, село (Срба 379, муслимана 14) са убедљивом српском већином у Општини Зворник, али опкољено и од самог почетка рата у сталној блокади околних муслиманских села кроз која, због сталних претњи да ће бити убијени, Срби сељани Рожња нису ни могли ни смели да изађу из села. Село је коначно нападнуто, опљачкано и спаљено **2. јула 1992.**

Жртве: 1) Митар Остојић, 1972; 2) Богосав (Стево) Илић, 1968; 3) Станко (Илија) Остојић, 1975; 4) Горан Остојић, 1962; 5) *Недељка* (Спасоје) Остојић, 1931.

Загони, велико село са убедљивом српском већином (муслимана 103, Срба 480) у Општини Братунац, било је у кратком временском раздобљу 1992. жртва два веома жестока муслиманска напада. Први напад на српски део овог села извршен је **5. јула 1992.** око 15 часова док су мештани обављали своје редовне пољопривредне и кућне послове.

Жртве: 1) *Љубица* (Милован) Милошевић, 1939; 2) Милош (Јован) Милошевић, 1932; 3) *Рада* (Илија) Милошевић, 1968; 4) Чедомир (Благоје) Танасијевић, 1942; 5) Рајко (Сретен) Гвозденовић, 1927; 6) Драгољуб (Миладин) Гвозденовић, 1954; 7) Благоје (Милорад) Гвозденовић, 1944; 8) *Рада* (Радоје) Гвозденовић, 1973; 9) *Милева* (Милорад) Димитрић, 1912; 10) Мирко (Митар) Димитрић, 1974; 11) Матија (Стеван) Јашински, 1940; 12) Миодраг (Илија) Маловић, 1943; 13) Михајло (Јефто) Михајловић, 1951; 14) *Душанка* (Периша) Пауновић, 1954.

Крњићи, планинско село Општине Сребреница у коме је српско становништво одувек имало апсолутну већину (муслимана 11, Срба 114), напали су, опљачкали и уништили **5. јула 1992.** припадници Армије БиХ са подручја Сребренице и муслиманских села околних општина.

Покојници: 1) Бобан (Спасоје) Лазаревић, 1965; 2) Средоје (Недељко) Јовановић, 1947; 3) *Мирослава* (Борислав) Јовановић, 1939; 4) Драгутин (Милош) Димитријевић, 1961; 5) Раде (Петко) Тримановић, 1958; 6) Српко (Новак) Аксић, 1972; 7) Радош (Мирко) Максимовић, 1968; 8) Миленко (Ристо) Максимовић, 1942; 9) Милош (Остоја) Милошевић, 1961; 10) Небојша (Зоран) Милошевић, 1975; 11) *Миља* Мићић; 12) Васо Парача, 1912; 13) Илија (Марко) Симић, 1912; 14) Вељко (Милисав) Симић, 1953; 15) Влајко (Петар) Владић, 1934. и 16) *Сока* Вујић, 1930.

Сасе и Залазје, чисто српски заселак, за овдашње локалне брдско-планинске, услове доста великог села Обади које, као и суседно село Сасе и његов заселак Залазје, припадају Општини Сребреница. Истовремено су их нападе муслиманске снаге из Сребренице на православни празник, **Петровдан, 12. јула 1992.** Напад на ова насеља извели су припадници Армије БиХ, углавном добровољци из муслиманских села овог краја. Залазје је уништено до темеља. Страдали су готово подједнако и браниоци и њихови најближи рођаци и пријатељи који су, уз помоћ малог броја добровољаца, покушали да се супроставе нападачу.

Покојници: 1) Иван (Миладин) Јосиповић, 1955; 2) Горан (Војислав) Митровић, 1970; 3) Ђука Симић, 1930; 4) Благоје (Благоје) Живановић, 1954; 5) Душан (Слободан) Благојевић, 1946; 6) *Радинка* (Драгомир) Цвијетиновић, 1952; 7) Иван (Ранко) Цвијетиновић, 1953; 8) Светислав (Тадија) Драгичевић, 1949; 9) Жељко (Милорад) Гиљевић, 1970; 10) Недељко (Десимир) Глигић, 1948; 11) Љубисав (Никола) Глигорић, 1962; 12) Алекса (Милош) Гордић, 1955; 13) Јован (Цвијетко) Грујичић, 1954; 14) Станоје (Игњат) Грујичић, 1946; 15) Слободан (Милан) Илић, 1946; 16) Милисав (Сретен) Илић, 1957; 17) Лука (Љубомир) Јеремић, 1927; 18) Ратко (Милош) Јеремић, 1969; 19) Марко (Ратко) Јеремић, 1965; 20) Радован (Ратко) Јеремић, 1963; 21) Милован (Малиша) Лазаревић, 1946; 22) Момир (Станко) Лазаревић, 1955; 23) Бранислав (Александар) Павловић, 1947; 24) Рајко (Југослав) Петровић, 1963; 25) Драгомир (Борисав) Ракић, 1957; 26) Светозар (Цвијетин) Ракић, 1951; 27) Момчило (Љубомир) Ракић, 1949; 28) Миодраг (Љубомир) Ракић, 1959; 29) Миле (Момчило) Ракић, 1966; 30) Бранко (Гојко) Симић, 1959; 31) Петко (Гојко) Симић, 1963; 32) Божо (Станко) Станојевић, 1966; 33) Миладин (Гојко) Станојевић, 1929; 34) Михаило (Светислав) Стјепановић, 1942; 35) Радивоје (Богољуб) Томић, 1950; 36) Мирољуб (Радивоје) Тодоровић, 1961; 37) Миладин (Радо) Тубић, 1955; 38) Радисав (Радован) Васиљевић, 1963; 39) Радислав (Радован) Васиљевић, 1965; 40) Бошко (Живојин) Вујадиновић, 1951; 41) Васо (Живојин) Вујадиновић, 1954; 42) Недељко (Богдан) Вујадиновић, 1947; 43) Драгомир (Милован) Вујадиновић, 1947; 44) Милован (Славољуб) Вујадиновић, 1948; 45) Душан (Васо) Вујадиновић, 1940; 46) Милан (Загорка) Зекић, 1959; 47) Вукашин (Спасоје) Ћетковић, 1938.

Биљача, велико муслиманско село, у приграничном подручју према Србији и СРЈ (Хрвата 1, муслимана 629, Срба 17, Југословена 7) припада Општини Братунац. На друму у овом селу на Петровдан (12. јул 1992.) муслимани у заседи сачекали велику групу наоружаних млађих људи из Братунца који су покушали да помогну угроженим српским насељима Залазје и Сасе у суседној сребреничкој општини.

Покојници: 1) Драгомир (Ненад) Живковић, 1970; 2) Јован (Цвијетин) Живановић, 1969; 3) Миливоје (Драган) Живановић, 1972; 4) Божидар (Иван) Јокић, 1968; 5) Драгољуб (Саво) Јокић, 1961; 6) Бошко (Андре) Ковачевић, 1969; 7) Недељко (Милојко) Митровић, 1965; 8) Жељко (Милорад) Перић, 1973; 9) Миленко (Бранко) Савић, 1968; 10) Драган (Лазо) Савић, 1953; 11) Томо (Стјепан) Спасојевић, 1956; 12) Милан (Неђо) Ђокић, 1967; 13) Мирослав (Стојан) Андрић, 1967; 14) Богдан Јокић.

Загони, већ помињано село у Општини Братунац, које је страдало и претходне недеље (5. јула 1992.) претрпело је и 12. јула 1992. на Петровдан нови, још жешћи, напад оружаних јединица Армије БиХ.

Покојници: 1) Милован (Милко) Димитрић, 1962; 2) Миодраг (Јаков) Јовановић, 1952; 3) Душан (Живојин) Милошевић, 1963; 4) Ђорђо (Алекса) Милошевић, 1934; 5) Видосав (Бранко) Милошевић, 1968; 6) Драгиша (Милко) Милошевић, 1963. и 7) Миодраг (Милко) Милошевић, 1970.

Магашићи, село у братуначкој општини напао је велики број наоружаних локалних муслимана припадника Армије БиХ, регрутованих са подручја општина Братунац, Сребреница и Власеница, два пута у кратком временском размаку од свега пет дана: **20. и 25. јула 1992.** год. Магашићи су подељени на Доње и Горње Магашиће које готово у подједнаком броју насељавају Срби и муслимани (Срба 353, муслимана 292). Наведени напади извршени су само на српски део Магашића и суседну Хранчу. Том приликом је убијено осам мештана српске националности, од тога шест женских особа.

Жртве: 1) *Љиљана* (Душан) Илић, 1975; 2) *Зорка* (Марко) Илић, 1947; 3) *Миленија* (Милорад) Илић, 1944; 4) *Љубинка* (Петар) Илић, 1952; 5) Марјан (Радомир) Илић, 1963; 6) *Љубица* (Милош) Милановић, 1929; 7) Благоје (Перо) Поповић, 1907; 8) *Лепосава* (Ристо) Поповић, 1919.

Хранча, после другог светског рата претежно муслиманско село у непосредној близини Братунца (муслимана 545, Срба 152). На српски део села неочекивано је извршен веома жесток напад, као и на суседно село Магашићи, **25. јула 1992.** у 13,30 часова док су се мештани налазили у пољима и обављали уобичајене летње пољопривредне послове.

Жртве: 1) *Љубица* (Живорад) Мирковић, 1942; 2) Цвијетин (Никола) Ђуричић, 1930; 3) Момчило (Стојана) Јокић, 1928; 4) *Живана* (Мирко) Лукић, 1944; 5) Марко (Јаков) Мићић, 1949; 6) Илија (Радисав) Мићић, 1949; 7) *Достана* Цвјетиновић; 8) Станимир (Саво) Митровић, 1938. који је наредних дана подлегао повредама.

Јежестица, једно од највећих етнички чисто српских села у Општини Братунац (502 становника српске националности) на подручју месне заједнице Кравица, напали су **8. августа 1992.** муслимани из суседног села Јаглића и муслиманске јединице из села са ширег подручја Братунца, Власенице и Сребренице, припадници Армије БиХ. У време напада већина мештана се налазила на имањима где су обављали своје уобичајене свакодневне летње пољопривредне послове. На ливадама су и убијени.

Жртве: 1) Војин (Радо) Богичевић, 1929; 2) *Славка* (Обрен) Млађеновић, 1931. и њена два сина: 3) Анђелко (Љубомир) Млађеновић, 1965; 4) Драган (Љубомир) Млађеновић, 1960; 5) Сретен (Милош) Ранковић, 1962; 6) Милан (Вујадин) Ранковић, 1935; 7) *Савка* (Недељко) Стјепановић, 1951; 8) Милосав (Обрад) Стјепановић, 1919. и 9) Србо (Саван) Ђурић, 1944.

Шадићи, српски делови, или засеоци, овог села у власеничкој општини нападнути су **15. августа 1992.** Шадићи Доњи насељени углавном муслиманским становништвом (Срба 58, муслимана 447), Шадићи Горњи насељени искључиво лицима српске

националности (Срба 228). Напад на њих извршиле су муслиманске оружане формације са суседног подручја Церске, Касабе и Коњевић Поља из састава Армије БиХ.

Жртве: 1) Драго (Спасоје) Мишић, 1935; и његов син 2) Миливоје (Драго) Мишић, 1965; 3) Неђо (Јован) Мишић, 1954; 4) Томислав (Урош) Мишић, 1964; 5) Гојко (Радован) Вуковић, 1930; 6) *Јованка* Мишић, 1920; 7) *Пеја* (Неђо) Мишић, 1958. супруга Миће Мишића, 1958; 8) Сретен (Богдан) Томић, 1956; 9) Милосав (Божо) Кевих, 1962; 10) Милан (Душан) Лазаревић, 1952. и 11) *Радојка* Мишић, 1927.

Каменица Горња, српски део овог углавном муслиманског села у зворничкој општини (Срба 301, муслимана 1288, Југословена 9), нападе су у раним јутарњим часовима **24. августа 1992.** локалне муслиманске оружане јединице са подручја Церске из састава Армије БиХ. Приликом напада на веома суров начин, спаљивањем, ударцима тупим предметом и ножем убијена су четири лица српске националности.

Жртве: 1) Драгомир (Драго) Томић, 1948; 2) Љубомир (Миладин) Томић, 1948; 3) Миломир (Вељко) Кукољ, 1957. и 4) Радо (Срећко) Кукољ, 1945.

Миланова воденица, односно заселак Живковићи, на локалном путу између села Пећи и Скелана у Општини Сребреница, **28. августа 1992.** око 8,30 часова, наоружани муслимани припадници Армије БиХ, регрутовани са овог подручја, поставили заседу и том приликом на свиреп и подмукао начин убили четири цивилна лица српске националности која су се из свог села пешице упутила у Скелане. Садистичка иживљавања обесних наоружаних муслиманских младића над похватаним немоћним и недужним старим особама српске националности била су видљива по остацима одеће и скоро безбројним спољним повредама тела искасапљених српских жртава.

Жртве: 1) Светозар (Драго) Живковић, 1915; 2) Станко (Љубомир) Живковић, 1936; 3) Драган (Раденко) Милановић, 1951; 4) *Крстина* (Миленко) Аћимовић, 1920.

Растошница, најбројније српско село у Општини Зворник (Срба 2334, муслимана 6, Хрвата 3, Југословена 1, осталих 3), као и неколико мањих околних српских села и заселака. Муслимани су у раним јутарњим часовима **1. септембра 1992.** после неколико дана жестоких напада освојили Растошницу. У акцији су учествовале веома бројне оружане формације Другог, тј. тузланског, корпуса Армије БиХ регрутоване углавном од муслиманског становништва из најближих села: Годуша, Мимићи, Теочак, Сапна, Витница, Међеђа, Сњијежница и осталих околних муслиманских насеља.

Жртве: 1) Звонко (Станимир) Ђокић, 1971; 2) Саво (Стјепан) Миљановић, 1934; 3) Бранислав (Неђо) Миљановић, 1938; 4) Мирослав (Крсто) Ђокић, 1935; 5) Мића (Живан) Мићановић, 1962; 6) Боро (Саво) Ђукановић, 1935; 7) Милан (Боро) Ђукановић, 1962; 8) Радо (Милован) Петровић, 1926; 9) Тришо (Саво) Преловац; 10) Вељко (Јован) Филиповић, 1930; 11) Марко (Радисав) Савић; 12) Владо (Драго) Савић, 1944; 13) Србо (Мико) Сандић, 1913; 14) Петар (Момо) Сандић, 1962; 15) Кајо (Митар) Сандић, 1932; 16) Милан (Милош) Сандић, 1957; 17) Михајло (Митар) Сандић, 1930; 18) Цвијетин Станојевић-Цвико; 19) Драго (Ђуро) Ковачевић, 1935; 20) *Ружица* (Саво) Јосиповић, 1941; 21) Милош (Раде) Николић, 1962; 22) Недељко (Драго) Марковић, 1934; 23) Здравко (Митар) Манојловић, 1965. Нестали су, највероватније убијени у затворима и логорима:

24) *Душанка* (Владимир) Јововић, 1928; 25) Сретен (Душан) Миљановић, 1958; 26) Срећко (Миланко) Радовановић, 1949; 27) Брањо (Славко) Ђокић, 1954; 28) Илија (Драго) Лазих, 1962; 29) Јован (Лазар) Сандић-Ђока, 1911; 30) *Душанка* Сандић; 31) Станко (Митар) Савић, 1951; 32) Митар Савић, 1927; 33) Мићо Гајић, 1922; 34) *Нада* Мијатовић; 35) Ратко Петровић; 36) Јован (Славко) Савић, 1960; 37) Светозар (Војко) Станојевић, 1952; 38) *Душанка* (Митар) Ђокић, 1937.

Црни Врх, близу насеља Планица у Општини Зворник, испод самог превоја, на саобраћајници Зворник-Шековићи нападнута је из заседе **10. септембра 1992.** колона од седам цивилних теретних и једно цивилно путничко возило.

Жртве: 1) Љубомир Богуновић; 2) Јован (Стеван) Бојовић, 1949. из Рогатице; 3) Мирко (Душан) Ђокић, 1950. из Београда, 1956; 4) Станимир (Сретен) Јовић, 1950. из Зворника; 5) Милан (Станоје) Спајић из Вишеграда, 1935; 6) Душко (Војислав) Новичић, 1969. из Зворника; 7) Момир (Душан) Тробок, 1957. из Пала код Сарајева.

Залужје, муслиманско село у Општини Братунац. Наоружани муслимани овог и суседних муслиманских села, припадници Армије БиХ, организовали су у Залужју заседу **16. септембра 1992.** на локалној асфалтираној саобраћајници Братунац-Сасе (село и рудник у општини Сребреница).

Жртве: 1) Милисав (Стојан) Лукић, 1942; 2) Рајко (Недељко) Вујадиновић, 1971; 3) Крсто (Џвијетин) Јовановић, 1955; 4) Драган (Бошко) Ковачевић, 1959; 5) Томислав (Милош) Стојановић, 1966; 6) *Даница* (Петко) Стојановић, 1931; 7) *Радојка* (Симо) Вучетић, 1946; 8) Томо (Милан) Лончаревић, 1948;

Кочање, српски заселак (Срба 192), који припада знатно већем, претежно муслиманском Новом Селу (Срба 192, муслимана 1058, Југословена 7, осталих 2) у подрињској Општини Зворник, нападнут, је **17. септембра 1992.** Напад су извршили припадници муслиманских оружаних формација из састава Армије БиХ од којих је већина била са подручја Новог Села, Каменице, односно Општине Зворник и муслиманских насеља суседних општина.

Жртве: 1) Зоран (Лазар) Илић, 1953; 2) Милисав (Милош) Илић, 1955; 3) *Спаса* (Никола) Илић, 1912; 4) Лазар (Јевто) Илић, 1924; 5) *Иконија* (Васо) Илић, 1935; 6) Васо (Милан) Марковић, 1933; 7) војник Ђоко, презиме непознато, избеглица из Зенице (можда је реч о Милораду (Богдан) Станковићу, 1959. из Зенице).

Подравање у Општини Сребреница, етнички чисто и једно од највећих српских села у овом крају (413 становника српске националности) тешко је страдало у оба претходна светска рата. Од почетка ратних сукоба и муслиманског терора у овом крају, поготово током лета 1992, Подравање су стално угрожавали муслимани Сребренице. Село је више од пет месеци, ослањајући се једино на властите могућности, одолевало тим муслиманским настртајима. Најжешћи напад веома бројних и добро наоружаних јединица Армије БиХ, регрутованих са овог подручја извршен је **24. септембра 1992.**

Жртве: 1) Војин (Милоје) Јовановић, 1923; 2) Светозар (Милоје) Јовановић, 1933; 3) Радо (Обрад) Лазаревић, 1920; 4) *Милева* (Василије) Петровић, 1948; 5) Миломир (Марко) Петровић, 1951; 6) Михајло (Јово) Митровић, 1932; 7) *Руџа* Митровић, 1927; 8) Драго (Марко) Митровић, 1925; 9) Радован (Анђелко)

Маринковић, 1938; 10) Милован (Милош) Маринковић, 1955; 11) Раде (Милош) Маринковић, 1961; 12) *Дикосава* (Жарко) Маринковић, 1938; 13) Милош (Драго) Маринковић, 1935; 14) Миладин (Милисав) Перендић, 1924; 15) Томислав (Савкан) Перендић, 1930; 16) *Станка* (Благоје) Перендић, 1935; 17) *Спасенија* (Богдан) Перендић, 1932; 18) Митар (Цвијетин) Шарац, 1963; 19) Душан (Веселин) Шарац, 1964; 20) *Мирјана* (Обрад) Шарац, 1943; 21) Милан (Манојло) Шарац, 1929; 22) Гојко (Марко) Томић, 1930; 23) Михајло (Марко) Томић, 1941; 24) Милијан (Милош) Васић, 1951; 25) Милисав Весић; 26) Славиша (Радомир) Николић, 1960; 27) Драган (Чедомир) Николић, 1960; 28) Небојша Павловић, 1971; 29) Раде (Милета) Мудринић, 1961; 30) Бориша (Ружа) Митић, 1946; 31) Ђурађ (Милан) Богдановић, 1960. и 32) Драгутин (Митар) Кукић, 1954. Многе од наведених жртава убијене су на најсвирепији начин: одсецањем глава и појединих делова тела, разбијањем лобање тупим предметом, расецањем стомака, клањем. Запрепашћен овим монструозним злочином огласио се, посебним саопштењем, Синод Српске православне цркве, а Његова Светост Патријарх Павле одржао је помен невино страдалим мученицима. Сlike масакрираних Срба овог села пренеле су у својим емисијама многе домаће и стране телевизије станице.

Брачан, привредни објекат, површински коп рудника боксита Милићи у Општини Власеница. Приликом напада који је извршен на чуваре рудника **24. септембра 1992.** масакрирано је свих седам чувара рудника, иначе лица српске националности.

Жртве: 1) Миливоје (Тодор) Сушић, 1958; 2) Славко (Божидар) Шалипуровић, 1971; 3) Славко (Митар) Гордић, 1958; 4) Видоје (Милорад) Шалипуровић, 1961; 5) Зоран (Неђо) Лаловић, 1943; 6) Миодраг (Мијат) Глигоровић, 1956. и 7) Рајко (Радојко) Пантић, 1943.

Рогосија, мало српско село у Општини Власеница (34 становника српске националности) претрпело је жесток напад **26. септембра 1992.** Напад су извршиле околне муслиманске оружане снаге Армије БиХ са подручја Сребренице, Власенице, Коњевић Поља, Братунца, Церске и Касабе. Већина мештана и њихових заштитника поубијана је на најсуровији начин.

Жртве: 1) Мирко (Милан) Продановић, 1961; 2) Милан (Станко) Станишић, 1960; 3) Неђо (Цвијан) Станишић, 1964; 4) Љубомир (Љубинко) Јурошевић, 1962; 5) Зоран (Милорад) Равњаковић, 1960; 6) Драгољуб (Милка) Деурић, 1964; 7) Миломир (Милисав) Продановић, 1966. и његов брат 8) Жарко (Милисав) Продановић, 1970; 9) Боро (Стјепан) Тешић, 1960; 10) Драгомир (Обро) Јаћимовић, 1949; 11) Чедомир (Миладин) Дошић, 1950; 12) Милован (Петар) Ковачевић, 1952; 13) Лука (Цвијетин) Мајсторовић, 1950; 14) Бошко (Миладин) Драгић, 1947; 15) Душан (Зарија) Ђурић, 1943; 16) Димитрије (Радисав) Алемпић, 1959; 17) Велимир (Митар) Мајсторовић, 1967; 18) Мићо (Љубомир) Митровић, 1947; 19) Рајко (Неђо) Ребић, 1958; 20) Милан (Радован) Мијић, 1952; 21) Раденко (Миладин) Секулић, 1962; 22) Горан (Гојко) Пејиновић, 1958; 23) Јадранко (Неђо) Шевкушић, 1961; 24) Александар (Бранислав) Дракулић, 1969; 25) Милан (Бранко) Вујичић, 1954; 26) Томислав (Рајко) Тешић, 1971; 27) Милан (Митар) Секулић, 1947. и 28) Ненад (Цвијан) Станишић, 1972.

Факовићи, плодносно и богато подрињско погранично село према Србији у Општини Братунац са знатно бројнијим српским становништвом (Срба 115, муслимана

33) нападнуто је **5. октобра 1992.** Напад на Факовиће извршиле су јединице Армије БиХ формиране по околним муслиманским селима на подручју Братунца и Сребренице знатно пре почетка ратних сукоба у овом крају.

Жртве: 1) *Десанка* (Радоје) Божић, 1924; 2) *Олга* (Милован) Марковић, 1935; 3) *Славка* (Милован) Марковић, 1931; 4) *Ђуба* Николић, 1954; 5) Данило Ђурић, 1910; 6) Мирослав (Милан) Ивановић, 1973; 7) Радоје (Саво) Марковић, 1941; 8) Радомир (Стево) Марковић, 1939; 9) Петко (Милован) Николић, 1954; 10) Милован (Сретен) Николић, 1923; 11) Радован (Јово) Савић, 1965; 12) Миломир (Благоје) Суботић, 1959; 13) Милован (Драго) Ђокић, 1936; 14) Сретен (Милета) Ђокић, 1938; 15) Ђоко (Недељко) Ђокић, 1955; 16) Видоје (Радован) Ђукић, 1954; 17) Светозар (Сретен) Ђокић, 1965.

Бољевићи, Општина Братунац, велико српско село у плодној долини реке Дрине (415 становника) муслиманске снаге са овог подручја, припадници Армије БиХ, напале су у исто време кад и суседне Факовиће **5. октобра 1992.** Том приликом убили су осам недужних углавном старијих особа које су, излажући опасности своје животе, остале у селу да хране стоку, скупљају летину и чувају своје и суседне куће и имања.

Жртве: 1) *Миљана* Деспотовић; 2) *Петра* (Милорад) Продановић, 1927; 3) *Стојка* (Јован) Стјепановић, 1922; 4) *Станија* Васић, 1930; 5) Радован (Срето) Ђукић, 1922; 6) Милутин (Љубисав) Ристић, 1940; 7) Зарија (Новица) Ристић, 1928; 8) Владан (Манојло) Васић, 1929.

Шетићи у Општини Зворник. На српски део села (муслимана 656, Срба 83, Југословена 2), заселак Пантићи, извршен напад у праскозорје **8. октобра 1992.** Акцију су организовали и извели муслимани Шетића и околних муслиманских села Општине Зворник.

Жртве: 1) Михаило (Саво) Пантић, 1912; 2) *Цвијета* Пантић, 1910; 3) *Деса* Пантић, 1927; 4) Сава Пантић, 1920; 5) *Љубица* (Милан) Пантић, 1946; 6) *Цвија* Преловац, 1932. и 7) *Босиљка* (Никола) Лукић, 1927; 8) *Цвија* Сандић.

Малешићи, напад на ово претежно српско село у Општини Зворник (Срба 666, муслимана 69) извршен је истовремено са нападом на српски део села Шетићи, у раним јутарњим часовима **8. октобра 1992.** Акцију су предводили и злочине починили у највећој мери муслимани комшијског села Јусићи у сарадњи са већим бројем наоружаних припадника Армије БиХ из околних села и општина настањених муслиманским становништвом.

Жртве: 1) Здравко (Миладин) Милошевић, 1926; 2) Саво (Вељко) Видовић, 1937; 3) Михајло Перић, 1902; 4) Цвија Перић, 1907; 5) *Љубица* Перић, 1942; 6) Здравко Малешић, 1922; 7) непозната жена из села Змајевица која се затекла у гостима.

Каменица Доња и Каменица Горња (Срба 323, муслимана 2633, Југословена 22) српски засеоци, или подручја, ових углавном муслиманских села зворничке Општине, опколиле су у току ноћи локалне муслиманске оружане формације, припадници Армије БиХ, и освојили **6. новембра 1992.** Том приликом заробљени су многи Срби, браниоци ових заселака и чланови њихових породица. Колико је у овом погрому лица српске националности Каменице страдало, заробљено и масакрирано још увек је непознато. Цифре се крећу од 109 до преко 250 жртава.

Жртве: 1) Миладин (Игњат) Ашћерић, 1962; 2) Зоран (Јово) Бојановић, 1961; 3) Драгомир (Велимир) Божић, 1966; 4) Никола (Миладин) Чворић, 1963; 5) Саво (Перо) Ђокић, 1930; 6) Владо (Перо) Грабовица, 1950; 7) Радисав (Тимотије) Грабовица, 1950; 8) Ратко (Костадин) Илић, 1959; 9) Драган (Бошко) Јакшић, 1965; 10) Станко (Марко) Јовановић-Мишо, 1956; 11) Урош (Дамјан) Казановић, 1948; 12) Миодраг (Василије) Ковачевић-Мишо, 1959; 13) Драган (Стеван) Летић, 1964; 14) Српко (Војин) Лукић, 1955; 15) Радислав (Лазар) Мацановић, 1962; 16) Тришо (Микајло) Михајловић, 1959; 17) Марко (Јово) Милошевић, 1948; 18) Радомир (Милош) Павловић, 1974; 19) Бранислав (Душан) Петровић, 1958; 20) Горан (Златко) Пјанић, 1952; 21) Радомир (Рајко) Радић, 1950; 22) Радован (Стево) Савић, 1966; 23) Жарко (Богдан) Савић, 1949; 24) Мићо (Миливоје) Симић, 1953; 25) Ненад (Жарко) Стевановић, 1956; 26) Славко (Драго) Тијанић, 1970; 27) Зоран (Томо) Урумовић, 1958; 28) Драгомир (Љубо) Јовановић, 1958; 29) Саво (Васо) Казановић, 1957; 30) Радан (Ђорђе) Павловић, 1967; 31) Мићо (Крстан) Тешић, 1968; 32) Велимир (Вељко) Јовановић, 1955; 33) Милан (Михајло) Продановић, 1953; 34) Ратко (Ненад) Продановић, 1944; 35) Миладин (Јово) Ложњаковић, 1958; 36) Раде (Бранислав) Марић, 1949; 37) Панто (Владо) Мијатовић, 1955; 38) Виктор (Младен) Савић, 1964; 39) Ђорђе (Владимир) Стевановић, 1952; 40) Богдан (Радивој) Радовић, 1952; 41) Кирило (Стеван) Стевановић, 1940; 43) Милорад (Милан) Видовић, 1966; 44) Владо (Петко) Ристановић, 1958; 45) Алекса (Џвијан) Савић, 1952; 46) Рајо (Џвијетко) Максимовић, 1953; 47) Милош (Желимир) Зеленовић, 1967; 48) Зоран (Нецо) Божић, 1964; 49) Милош (Ристо) Грабовица, 1974; 50) Борисав (Витомир) Михајловић, 1958; 51) Славко (Вукашин) Павловић, 1959; 52) Миладин (Божо) Недић, 1960; 53) Миладин Ђерић..

Сикирић, Општина Братунац, село са релативно равномерним бројем српског и муслиманског становништва (Срба 201, муслимана 241). Напад на српски део села **14. децембра 1992,** у раним јутарњим часовима извршиле су веома бројне муслиманске оружане формације Армије БиХ регрутоване из околних муслиманских насеља Братунца, Сребренице и осталих суседних општина. Српски део села опљачкан је и уништен, а велики број мештана убијен је веома свирепо, после заробљавања, углавном хладним оружјем.

Жртве: 1) Живојин (Благоје) Илић, 1928; 2) *Радојка* (Коста) Илић, 1935; 3) Радован (Богосав) Митровић, 1948. и његов брат 4) Срећко (Богосав) Митровић, 1946; 5) Миломир (Богосав) Недељковић, 1940; 6) Љубисав (Обрад) Недељковић, 1925; 7) Ратко (Светислав) Недељковић, 1946; 8) Слободан (Миладин) Петровић, 1976; 9) Душан (Раде) Продановић, 1931; 10) *Обренија* (Миладин) Ранкић, 1934; Златан (Ранко) Симић, 1961; Живадин (Светолик) Симић, 1946; 11) Радисав (Светолик) Симић, 1939; 12) *Гроздана* (Василије) Симић, 1931; 13) Драгиша (Бранко) Стевановић, 1966; 14) Миломир (Љубисав) Танасић, 1939; 15) Милан (Петра) Танасић, 1957; 16) *Обренија* (Обрад) Тришић, 1931; 17) Новак (Срећко) Вуксић, 1931; 18) Милован (Максим) Симић, 1949.

Бјеловац у Општини Братунац, претежно српско село на обали Дрине (Срба 238, муслимана 51). Напад великог броја муслимана припадника Армије БиХ, углавном добровољаца из околних муслиманских села братуначке и сребреничке Општине, у некој врсти ланчаног похода на српска насеља која се дуж Дрине граниче са Србијом, извршен је истовремено кад и напад на Сикирић, у само праскозорје **14. децембра 1992.** И у овом селу регистрован је велики број жртава међу цивилним српским становништвом и њиховим браниоцима.

Жртве: 1) Златан (Миленко) Богичевић, 1975; 2) Миодраг (Илија) Цвијић, 1972; 3) Слободан (Витомира) Деспотовић; 4) Стево (Неђо) Филиповић, 1951; 5) Милисав (Илија) Илић, 1957; 6) Милун (Мићо) Илић, 1939; 7) *Злата* (Милош) Јовановић, 1911; 8) *Раденка* (Милисав) Јовановић, 1974; 9) *Вида* (Радивоје) Лукић, 1933; 10) Мирослав (Новица) Маринчевић, 1965; 11) Радивоје (Илија) Матић, 1937. и његове кћерке 12) *Гордана* (Радивоје) Матић, 1967. и 13) *Снежана* (Радивоје) Матић, 1965; 14) Мирко (Петко) Миладиновић, 1971. и његов брат 15) Чедо (Петко) Миладиновић, 1975; 16) Славко (Чедо) Милутиновић, 1963; 17) Слободан (Ратко) Недељковић, 1970; 18) Мирко (Крсто) Петровић, 1920; 19) Мирко (Милан) Петровић, 1972; 20) Митар (Остоја) Савић, 1954; 21) Радован (Сретен) Танасић, 1923; 22) Рајко (Живојин) Томић, 1955; 23) Милорад (Живорад) Тошић, 1972; 24) Зоран (Томислав) Тришић, 1968; 25) Десимир (Никодин) Матић, 1928.

Лозничка Ријека, у подрињској Општини Братунац. Село са доминантном српском већином (Срба 132, муслимана 22) нападнуто је истовремено кад и Сикирић и Бјеловац, у раним јутарњим часовима **14. децембра 1992.** Реч је о три суседна скоро повезана села на истој саобраћајници у долини реке Дрине, која су у том походу јединица Армије БиХ, састављених од муслимана Братунца, Власенице и Сребренице, савњена са земљом.

Жртве: 1) Славомир (Видоје или Радивоје) Дамњановић, 1971; 2) Недељко (Светозар) Дамњановић, 1959; 3) Драгољуб (Милисав) Филиповић, 1942. и његов син 4) Драган (Драгољуб) Филиповић, 1962; 5) Милан (Петко или Петар) Јовановић, 1948; 6) Ђоко (Петар) Јокановић, 1956; 7) Милош (Веселин) Јовановић; 1928; 8) Жељко (Војислав) Кнежевић, 1966; 9) *Кристина* (Чедо) Лукић, 1948; 10) Бојан (Николче) Милковски, 1938; 11) Млађен (Божидар) Петровић, 1958; 12) Миодраг (Богдан) Петровић, 1948; 13) Раденко (Рајко) Станковић, 1972; 14) Ратко (Илија) Симић, 1951; 15) Божо (Крсто) Тодоровић, 1949; 16) Радован (Саво) Вучетић, 1943. и син 17) Миленко (Радован) Вучетић, 1975.

Брана Бачићи, српско село (Срба 263) на подручју месне заједнице Кравица, Општина Братунац, цело лето налазило се на мети оружаних напада и сталних оружаних провокација из околних муслиманских села Церске, Касабе, Кољевић Поља, Глогове, Побуђа. То се догодило и **14. децембра 1992.**

Жртве: 1) Рајко (Живојин) Томић, 1955; 2) Душан (Милорад) Петровић, 1936; 3) Васиљ (Петар) Тодоровић, 1955; 4) Ратко (Марко) Дадић-Бато, 1954; 5) Славко (Неђо) Илић, 1939.

Цикотска Ријека, у атару српског села Шадићи Горњи (Срба 228, Југословена 2), Општина Власеница. Дана **23. децембра 1992.** у заседи, пресретнут је

камион којим је путовало више цивилних лица и са њима неколико припадника војске Републике Српске. Возило се налазило и кретало на српској територији и изван зоне непосредних ратних дејстава. Заседу су поставили припадници неке мање терористичко-диверзантске јединице из састава Другог корпуса оружаних снага Армије БиХ.

Жртве: 1) Драган (Милош) Ђурић, 1953; 2) Драган (Боривоје) Радуловић, 1963; 3) Богдан (Млађен) Николић, 1956; 4) Ратко (Ристо) Миликановић, 1953; 5) Радослав (Данило) Станић, 1946; 6) Миленко (Милорад) Остојић, 1944; 7) Радивоје (Никола) Копривица, 1953; 8) Видослав (Јово) Јурошевић, 1955; 9) Саво (Владо) Лазаревић, 1963; 10) Станко (Владо) Лазаревић, 1966; 11) Срето (Перо) Крстић, 1948; 12) Младен (Ненад) Татомировић, 1956.

Јежестица, у Општини Братунац. Ово чисто српско и доста велико село, поново је доживело трагедију на православни **Божић, 7. јануара 1993**. И у овом нападу, као и у оном од 8. августа 1992, страдао је велики број мештана Јежестице. Реч је, пре свега, о цивилним лицима српске националности и њиховим најближим који су покушавали да одбране село.

Жртве: 1) *Видосава* (Микаила) Тришић, 1946; 2) Радојко (Љубомир) Богичевић, 1954; 3) Војислав (Љубомир) Богичевић, 1949; 4) Мило (Стојан) Јокић, 1926; 5) Радомир (Вујадин) Јовановић, 1959; 6) Ратко (Драгомир) Миладиновић, 1959; 7) Ђорђо (Драгомир) Миладиновић, 1958; 8) Недељко (Милорад) Милановић, 1937; 9) Драган (Недељко) Милановић, 1970; 10) Милован (Ристо) Остојић, 1949; 11) Митар (Ристо) Остојић, 1934; 12) Крстивоје (Владимир) Ђукановић, 1935; 13) Бошко (Милош) Ђукановић, 1928; 14) *Невенка* (Ристо) Ђукановић, 1946; 15) Драго (Павле) Лазић, 1913; 16) Гордан (Џвијетин) Николић, 1958; 17) Иван (Владимир) Ђукановић, 1954.

Кравица, чисто српско село у Општини Братунац (Срба 353, осталих 4), а под истим називом и веома познато и подручје које сачињава више српских села и заселака: Брана Бачићи (Срба 263), Бањевићи (Срба 38), Мандићи, Мратинци (Срба 218, муслимана 70), Поповићи, Липеновићи (Срба 235, Југословена 3), Побрђе (Срба 196, муслимана 50), Кајићи, Оправдићи (Срба 434) и др. Оружане провокације и напади понављали су се скоро сваког дана, али, свакако најжешћи, претходно добро припремљен и организован напад веома јаким муслиманских снага од преко 3000 бораца, извршен је на православни **Божић, 7. јануара, 1993**. Том приликом су страдала сва кравичка српска насеља и убијени многи мештани из тих села.

Жртве: 1) Негослав (Микаило) Ерић, 1912. Кравица; 2) *Крстина* (Никола) Ерић, 1914. Кравица; 3) Милован (Тодосије) Николић, 1946. Кравица; 4) Ристо (Коста) Поповић, 1920. Кравица; 5) Костадин (Ристо) Поповић, 1947. Кравица; 6) *Мара* (Васо) Божић, 1909. Мандићи; 7) Стево (Стојан) Божић, 1951. Мандићи; 8) Крсто (Душан) Лазић, 1933. Брана Бачићи; 9) Миладин (Драго) Момчиловић, 1935. Оправдићи; 10) Васо (Марко) Николић, 1920. Брана Бачићи; 11) Митар (Џвијан) Николић, 1927. Кајићи; 12) *Љубица* Обачкић, 1918. Мратињци; 13) *Танкосава* (Васиљ) Стевановић 1938. Брана Бачићи; 14) Владимир (Стојан) Стојановић, 1915. Брана Бачићи; 15) Стојан (Митар) Јовановић, 1948. Кравица.

Шиљковићи Општина Братунац. Релативно мало српско село у месној заједници Кравица (90 становника српске националности) најжешћи напад муслимана овог краја, припадника Армије БиХ, доживело је, као и цео тај крај, на српски **Божић, 7.**

јануара 1993. И поред јуначке и пожртвоване одбране малобројних мештана, село је окупирано и уништено.

Жртве: 1) Радоје (Радована) Павловић, 1934; 2) Миладин (Душан) Долијановић, 1963; 3) Лазар (Костадин) Веселиновић, 1935; 4) Станоје (Станко) Ђокић, 1942; 5) Миладин (Радован) Стевановић, 1943; 6) Васкрсије (Ђорђе) Радовић, 1956; 7) Драган (Радосав) Радовић, 1968; 8) Раденко (Љубо) Радовић, 1974; 9) Новица (Слободан) Богичевић, 1976; 10) Слободан (Јован) Богичевић, 1945; 11) Миле (Саво) Савелић, 1964; 12) Божо (Драго) Радовић, 1943. 13) Вишњић (Тодор) Ратко, 1949; 14) Пајкан (Пајо) Гаврић, 1963.

Скелани са бројним околним српским селима и засеоцима: Ћосићи, Костоломци (Срба 234), Кушићи, Жабоквица (Срба 589, муслимана 52), Топлица (Срба 254, муслимана 13), Бујаковићи (Срба 166, муслимана 7), Језеро, Калиманићи (Срба 289, муслимана 105), Стублови и др. у Општини Сребреница нападнути су у раним јутарњим часовима **16. јануара 1993.**

Жртве: 1) Новак (Радисава) Ракић, 1953; 2) Драгомир (Јово) Ракић, 1953; 3) Миломир (Јово) Ракић, 1957; 4) Радиша (Славко) Ракић, 1961; 5) Драгомир (Марјан) Ракић, 1940; 6) Миле (Дико) Ивановић, 1952; 7) Предраг (Мило) Ивановић, 1973; 8) Желимир (Милутин) Ивановић, 1968; 9) Жарко (Миленко) Павловић, 1938; 10) Милорад (Чедо) Трифуновић, 1958; 11) Богдан (Јово) Живановић, 1927; 12) *Добрин* (Михаила) Живановић, 1923; 13) Тадија (Милорад) Ракић 1930; 14) Дамјан (Жико) Максимовић, 1934; 15) Анђелко (Светозар) Павловић, 1914; 16) *Видосава* Трифуновић, 1915; 17) Небојша (Предраг) Илић, 1969; 18) Марко (Саво) Милановић, 1954; 19) Алекса (Дражо) Глигић, 1968; 20) Шћепо (Симо) Јањић, 1947; 21) Симо (Перо) Јањић, 1948; 22) Владо (Саво) Мијатовић, 1966; 23) Милан (Милош) Миловановић, 1967; 24) Милун (Раденко) Марковић, 1970; 25) *Анђа* (Симо) Јањић, 1927; 26) *Гордана* (Остоја) Секулић, 1966; 27) Александар (Томислав) Димитријевић, 1987; 28) Радисав (Томислав) Димитријевић, 1984; 29) Драган (Јован) Димитријевић, 1965; 30) Радован (Драган) Симић, 1966; 31) Драгоје (Бориша) Милошевић, 1960; 32) Миленко (Петар) Миловановић, 1941; 33) Радивоје (Стојан) Николић, 1952; 34) Миленко (Војислав) Николић, 1940; 35) Петко (Мићо) Тодоровић, 1940; 36) Филип (Ђорђе) Живановић, 1931; 37) Стојан Живановић, 1925; 38) Милојко (Анђелко) Јаковљевић, 1957; 39) Саво (Милован) Максимовић, 1932; 40) *Роса* Неђић, 1933; 41) Владислав (Лазар) Ристић, 1947; 42) Радивоје Митровић, 1942; 43) Милија (Митар) Јаковљевић, 1957; 44) Мирко (Максим) Митровић, 1939; 45) Миленко (Милан) Јаковљевић, 1946; 46) Новак (Цветко) Ристић, 1951; 47) Илија Милановић, 1922; 48) Радо Ристић, 1920; 49) *Душанка* Милановић, 1920; 50) *Миленија* (Петко) Јанковић, 1963; 51) Миленко (Станоја) Тодоровић, 1928; 52) Никола (Јово) Живановић, 1921; 53) *Радинка* Митровић, 1946; 54) *Миленка* Ристић, 1930; 55) *Иванка* (Милорада) Ристић, 1950; 56) *Митра* (Новак) Ристић, 1974; 57) Мићо (Новак) Ристић, 1977; 58) Мирко (Радисав) Ракић, 1925; 59) *Радосава* Ковачевић, 1915; 60) *Илинка* Благојевић, 1914. и 61) *Даринка* Митровић, 1922.

Бабићи, релативно мало српско село испод планине Удрч (Срба 114) на ивицама великог и познатог муслиманског подручја Церске у Општини Власеница страдало је у току ноћи **9. марта 1993.** приликом изненадног диверзантског напада муслиманских

оружаних формација припадника Армије БиХ, са локалног подручја Церске, Касабе, Коњевић Поља и других околних места.

Жртве: 1) Петар (Ђоко) Чолић, 1948; 2) Мирсад (Мехмед) Мујачић, 1958; 3) Јанко (Станоје) Марић, 1950; 4) Милош (Тодор) Миланковић, 1942; 5) Расим (Рашид) Мехмедовић, 1957; 6) Жељко (Жарко) Дујаковић, 1963; 7) Митар (Душан) Поповић, 1946; 8) Недељко (Јован) Ђекић, 1944; 9) Винко (Петар) Демировић, 1960; 10) Миладин (Митар) Удовчић, 1942; 11) Борко (Милан) Новић, 1942; 12) Недељко (Стојан) Драгојловић, 1946; 13) Мирко (Танасије) Давидовић, 1951; 14) Слободан (Душан) Давидовић, 1957; 15) Дражен (Никола) Бојанић, 1974.

Бошковићи, претежно српско село у Општини Зворник (Срба 593, муслимана 61, Хрвата 1 Југословена 2) нападнуто уочи празника Св. Илије, **1. августа 1993.** Пешадијском нападу претходило је вишечасовно гранатирање конвенционалним пројектилима, али и пројектилима са концентрисаним хлором, бојним отровом који су открили инспектори ОУН приликом самоиницијативно спроведене истраге на подручју села. То је потврдио и командант 206. бригаде Армије БиХ у Тузли, као и стручњаци УНПРОФОР-а у извештају који су поднели Генералном секретару ОУН Бутросу Галију.

Жртве: 1) Срећко (Аћим) Филиповић, 1933; 2) Сретен (Томо) Јокић, 1964. и његов отац 3) Томо (Јово) Јокић, 1939; 4) Урош (Бранко) Јокић, 1953; 5) Милорад (Мићо) Костић, 1966; 6) Симо (Милован) Лукић, 1951; 7) Бранислав (Милош) Николић, 1954; 8) *Драгиња* Николић; 9) Здравко (Илија) Николић, 1973; 10) Винко (Петар) Максимовић, 1954; 11) Драгомир (Ивко) Милутиновић, 1941; 12) Перо (Лазар) Милутиновић, 1922; 13) Србо (Саво) Савић, 1955; 14) Бошко (Тоде) Савиновић, 1944; 15) Милан (Михајло) Васиљевић, 1958; 16) Чедомир (Јован) Николић, 1937.

Горњи Локањ, доста велико чисто српско село (Срба 743) у Општини Зворник, претрпело је веома жесток напад **11. децембра 1993.** Напад на село су уз употребу артиљерије и свих врста модерног наоружања извршиле јаке и бројне оружане формације Тузланског корпуса Армије БиХ.

Жртве: 1) Милош (Јела) Јевтић, 1964; 2) Драган (Перо) Мићић, 1973; 3) Милан (Крсто) Мићић, 1944; 4) Миливоје (Симо) Попадић, 1952; 5) Теодор (Лазар) Живковић, 1949; 6) Војо (Милан) Лакић, 1936; 7) Рајо (Бошко) Рајковић, 1965; 8) Драго (Вељко) Перић, 1959; 9) Сретен (Срећко) Спасојевић, 1944; 10) Миливој (Милосав) Јовић, 1960; 11) Милан (Џвијетин) Радовановић, 1954; 12) Милан (Милорад) Савић, 1934; 13) Милутин (Мићо) Симанић, 1953.

Сливње, у највећој мери српско село у Општини Олово (Срба 113, муслимана 38). У поодмаклом периоду муслиманског пустошења у овим крајевима, село се нашло на удару оружаних формација армије БиХ **15. децембра 1993.** Напад извршен само на српски, већински део села и на српска домаћинства.

Жртве: 1) Момир (Мијат) Дупљанин, 1936; 2) Будимир (Драго) Дупљанин, 1960; 3) Бранко (Миливоје) Јањуш, 1949. и његов син 4) Радојица (Бранко) Јањуш, 1972; 5) *Зора* Јањуш.

Јелачићи, у Општини Кладањ, једно од доста великих чисто српских села (Срба 315, Југословена 2), нападнуто је **14. јануара 1994. на српску Нову годину** ујутро око 7,30 часова. Напад су извршили припадници муслиманске Армије БиХ регрутовани из муслиманских насеља ове и суседних општина.

Жртве: 1) Петко (Тодор) Божић, 1929; 2) Новица (Јован) Ерделић, 1965; 3) Драго (Божо) Ерделић, 1944; 4) Веселин (Гавро) Ерделић, 1941; 5) Драго (Ђуро) Ерделић, 1928; 6) Божо (Саво) Ерделић, 1910; 7) Радивоје (Милош) Еркић, 1953; 8) *Грозда* (Десимир) Еркић, 1932; 9) *Љубинка* (Миро) Еркић, 1927; 10) *Невенка* (Обрен) Еркић, 1914; 11) Радивоје (Десимир) Милић, 1940; 12) Јован (Коста) Милић, 1940; 13) Недјељко (Миладин) Милић, 1967; 14) Коста (Ратко) Милић, 1955; 15) Миладин (Владета) Вуковић, 1959; 16) *Зора* (Сретко) Божић, 1949; 17) Милош (Блашко) Сејменовић, 1964.

Пелемиши, српско насеље у Општини Кладањ, које се стално налазило на мети муслимана из околних села, најжешћи напад је претрпело **30. марта 1994.** у раним јутарњим часовима. У нападу учествовале локалне оружане муслиманске формације из састава Армије БиХ (121. брдска бригада из Кладња, и др.).

Жртве: 1) Лазо (Радивој) Ашћерић, 1973; 2) Славиша (Ратко) Вуковић, 1972; 3) Ненад (Стеван) Видовић, 1951; 4) Мирољуб (Ристо) Миличић, 1946; 5) Ненад (Петар) Васић, 1973; 6) Драгиша (Стојан) Радивојевић, 1952; 7) Милош (Цвијетин) Пепић, 1941; 8) Љубиша (Вићо) Поповић, 1962; 9) Драган (Слободан) Мишић, 1972; 10) Стојан (Сретко) Петровић, 1963.

Рупово Брдо, убијено пет мештана српске националности. Жртве су страдале у заседи коју су поставили муслимани на макадамском путу између Рупова Брда и Купусна **27. маја 1995.** у 17,15 часова. Организатори и учесници заседе су припадници 28. дивизије Армије БиХ, под командом Насера Орића, са седиштем у заштићеној и наводно демилитаризованој зони Сребренице. У заседи убијено пет српских дрвосеча који су се у старом камиону марке Мерцедес напуњеном дрвима која су из шуме превозили за своја домаћинства.

Жртве: 1) Љубиша (Војин) Голић, 1946; 2) Милисав (Станко) Петровић, 1948; 3) Бранко (Драго) Николић, 1950; 4) Миладин (Радивоје) Савић, 1957; 5) Милош (Милош) Мишић, 1961.

Скелани, у Општини Сребреница. Место догађаја је макадамски локални пут између Сребренице и Скелана. У једном од својих честих диверзантских похода из заштићене зоне Сребренице, муслимански војници 28. дивизије Армије БиХ, поставили су **23. јуна 1995.** заседу и у путничком цивилном комби возилу убили пет лица српске националности из суседног села Скелани. Ова заседа и потоњи напад на село Вишњица у Општини Милићи, били су последње злочиначке оружане акције сребреничких муслимана пред коначан повратак Срба у овај градић.

Жртве: 1) Томо (Радомир) Бибић, 1955; 2) Остоја (Радомир) Божић, 1946; 3) Драгиша (Видоје) Павловић, 1963; 4) Живорад (Игњат) Грујичић, 1950; 5) Велисав (Радован) Павловић, 1953;

Баљковица, једно од релативно великих села у подрињској Општини Зворник, нашло се у току ноћи **15. на 16. јули 1995.** на жестоком удару 28. дивизије Другог корпуса Армије БиХ. Веома јаке муслиманске снаге, према процени око 15000 бораца,

после изгона из Сребренице, покушале су да се преко српских села и српске територије пробију до Тузле. На путу им се нашло и ово српско село.

Жртве: 1) Гојко (Јован) Кулић, 1954; 2) Зоран (Борисав) Стојкић, 1959; 3) Петар (Драгомир) Батић, 1939; 4) Милан (Вељко) Јакшић, 1965; 5) Славко (Мићо) Катић, 1968; 6) Саво (Ђорђе) Аћимовић, 1955; 7) Зоран (Стево) Томић, 1960; 8) Радо (Василије) Томић, 1970; 9) Горан (Душан) Готовац, 1973; 10) Василије (Миливој) Делић, 1941; 11) Љубиша (Слободан) Јеркић, 1964; 12) Анто (Јован) Милошевић, 1961; 13) Бошко (Момчило) Алексић, 1960; 14) Славко (Слободан) Драгић, 1963; 15) Душан (Слободан) Николић, 1957; 16) Мићо (Радивој) Перић, 1967; 17) Миленко (Милан) Радић, 1964; 18) Гојко (Лазар) Симић, 1952; 19) Драган (Драгомир) Стевановић, 1971; 20) Петар (Рајко) Тијанић, 1937; 21) Цвијетин (Илија) Николић, 1951; 22) Рајко (Добросав) Смиљанић, 1966; 23) Драган Милићевић, 1975.

х х х

Сви поименично наведени у овој малој књизи смртишта, недужни мештани сребреничког краја, не својом кривицом избрисани су из књиге живота, страдали су од исте руке као и њихови преци и данас на истим гробљима почивају са надом или без наде да њихови потомци неће доживети исту судбину.

Приредио:
Миливоје Иванишевић